

Počutje na kmetiji

Mladi kmetje s tradicijo, pritiski okolice in čutom odgovornosti na eni rami

A. G.

Ob svetovnem dnevu varnosti in zdravja pri delu je bil v okviru projekta **Počutje na kmetiji**: krepitev virov in znanj (Polja Moči) organiziran strokovni dogodek, ki je naslovil eno najpomembnejših, a pogosto spregledanih tem sodobnega kmetovanja – duševno zdravje. S predavanji in osebnimi zgodbami je odprl razpravo o psihični odpornosti kmečkega prebivalstva, razsežnostih izgorelosti, vplivu digitalizacije ter potrebi po sistemski podpori in preventivnih ukrepih.

Kmet ni le poklic, temveč način življenja, ki ga vse pogostejše zaznamujejo stres, izolacija in odgovornost.

Občutki dolžnosti do prejšnjih generacij, negotova prihodnost in pomanjkanje podpore ustvarjajo okolje, kjer se duševne stiske pogosto spregledajo ali prezrejo.

Predstavniki **Zveze slovenske podeželske mladine**, ZRC SAZU in sodelavci na področju duševnega zdravja so opozorili na nujnost prepoznavanja znakov duševne stiske in pomen oblikovanja podpornega okolja na ravni družine, lokalne skupnosti in politike. Poudarili so tudi, da mora biti skrb za duševno zdravje

vključena v izobraževalne in svetovalne sisteme na področju kmetijstva.

V imenu **ZSPM** je svoje predavanje prispevala **Andreja Grobiša**, ki je podala vpogled v osebne zgodbe, ki jih zbirajo pri podeželski mladini, in realnost mladih kmetov. Njihovo življenje danes zaznamujejo številni prehodi – od brezskrbnega otroštva na kmetiji ter romantične podeželja do prevzema lastništva, in vmesnih tradicionalnih praks, zahtev trga, z večjimi ali manjšimi vložki fizičnega dela (odvisno od »naprednosti« kmetij) in digitalnimi orodji.

Številni mladi kmetje doživljajo hude notranje pritiske: kako nadaljevati delo staršev, ne da bi izgubili sebe, ter kako biti kos finančnim in čustvenim izzivom in obenem ohraniti motivacijo, ko ni časa niti za (dober) razmislek. Še več, v tem načinu življenja pogosto ni prostora za take vrste omembe in zapise, saj obstaja večja potreba po tem, da se ugled poklica kmeta dvige, in ne (še) poslabša.

»Ni naloga mladih s podeželja, da prikrivajo realno sliko kmetijstva – z vsemi bremenami kmetijske politike, nihanjem trga, socialno izolacijo, neurejenimi odnosi in včasih tudi občutkom izgube smisla – samo zato, da bo poklic kmeta videti bolj vabljiv za prihodnost. Če hočemo, da ta poklic preživi, moramo najprej dovoliti, da se v njem lahko pristno živi.

Ne le v lepih zgodbah, temveč tudi v resničnih. Odprta in iskrena komunikacija o stiskah ni znak slabosti, temveč temelj prihodnje vitalnosti tega poklica,« je povedala **Andreja Grobiša**.

Na **ZSPM** namreč že dolgo opozarjajo, da mladi kmetje ne potrebujejo pomilovanja, temveč prostor – prostor, kjer jim je dovoljeno povedati, da ne zmorejo vsega, ne da bi to bilo razumljeno kot šibkost. Potrebujejo sistemske spremembe, ki bodo upoštevale človeka – ne le skozi številke, obrazce in zakone.

Na koncu vsak dokument, evidenca, napaka na subvencijah in zamik plačila pade na ramo človeka, ki nosi že dovolj.

V zaključku je bilo večkrat poudarjeno, da »iskanje pomoči ni znak šibkosti, temveč odgovornosti«. V prihodnosti bo tovrstna odgovornost morala postati tudi sistemska – z več vključenosti duševnega zdravja v kmetijsko politiko in vsakdanje svetovalno delo. Nista pomembni samo ekonomska in okoljska komponenta pri kmetovanju, temveč tudi socialna – brez varnega prostora za ranljivost in brez usposobljenih svetovalcev in družbenega priznanja pomena duševnega zdravja tudi prihodnost kmetijstva ne more biti trajnostna.